

Dato: 4. juni 2015
Center for Kontrol og Fiskeri
J. nr. 15-720-000001

Referat af temamøde i Udvalget for Muslingeproduktion den 11. maj 2015

Mødet afholdtes mandag den 11. maj 2015, kl. 10-13, i NaturErhvervstyrelsen Nyropsgade 30 - mødelokale K-514 (5. sal).

Dagsorden kl 10.00 – 14.00

1. Velkomst v/ NaturErhvervstyrelsen
2. Vandplans – og netværksarbejde i forhold til muslingefiskeriet og ålegræs v/ Karen Timmerman, AU
3. Koncept for flerårige konsekvensvurderinger
 - Første fase af flerårige konsekvensvurderinger v/ DTU Aqua
 - Anden fase af flerårige konsekvensvurderinger v/ DTU Aqua
 - Prioritering af indsatser – hvad finder udvalget er vigtige indsatsområder v/ NaturErhvervstyrelsen
4. Monitoring/genudlægning af sten – opfisket i forbindelse med muslingefiskeri. v/ NaturErhvervstyrelsen
5. Forslag om større fartøjer i Limfjorden Danmarks Fiskeriforening
6. Evt.

Deltagere

Danmarks Fiskeriforening PO (DFPO): Ole Lundberg Larsen, Henrik Lund
Bælternes Fiskeriforening Allan Buch
Foreningen Muslingeerhvervet (FME): Viggo Kjølhede
Centralforeningen for Limfjorden: Bo Husted Kjeldgaard
Fiskeindustriens Arbejdsgiverforening: Søren Tjørnelund Mattesen/
Danish Seafood Association (DSA): Tanja Dragsbæk
DTU Aqua: Jens Kjærulf Petersen, Pernille Nielsen
Naturstyrelsen (NST) Marie Louise Krawack
Århus Universitet (AU): Karen Timmermann
Danmarks Naturfredningsforening (DN): Henning Mørk Jørgensen
NaturErhvervstyrelsen, (NAER)
Center for hhv. Kontrol og Fiskeri: Søren Palle Jensen, Anja Boye, Janne Palomino Dalby
(ref.)
Danmarks Sportsfiskerforbund (DSF): Lars Brinch Thygesen

Ikke til stede/afbud

FVM: Stina Østergaard Gmür
3F: Karsten Kristensen
Danmarks Fiskeriforening: Jan Hansen
Dansk Ornitologisk Forening: Knud Flensted
Danish Seafood Association: Mette Lizzie Jørgensen
Brancheforeningen Dansk Skaldyropdræt: Lars Erik Holtegaard.
WWF: Mette Blæsbjerg
Fødevarestyrelsen: Charlotte Sporon-Fiedler
Danske Regioner: Torben Kronborg Pihl, Region Nordjylland
Dansk Akvakultur: Brian Thomsen

Referat

1. Velkomst v/ NaturErhvervstyrelsen

Anja Boye (fungerende formand), NaturErhvervstyrelsen bød velkommen til mødet. Anja Boye oplyste, at formålet med mødet var at drøfte det fremsendte udkast til flerårige konsekvensvurderinger. Man ønskede at høre udvalgets bemærkninger mv. til oplægget.

2. Vandplans – og netværksarbejde i forhold til muslingefiskeriet og ålegræs v/ Karen Timmerman, AU

Karen Timmerman, Aarhus Universitet, fortalte om vandplans – og netværks arbejdet – vinklet i forhold til muslingefiskeri og ålegræs.

Formålet med vandplanerne er, at opnå god økologisk tilstand i alle 119 danske vandområder. Den gode økologiske tilstand vurderes i Danmark ud fra Klorofyl, Ålegræssets dybdegrænse og Biodiversitet af bunddyr. Vandrammedirektivets mål er god opnåelse af økologisk tilstand. Eutrofiering er den største presfaktor, da den forårsager dårlige lysforhold, iltsvind, lavere biodiversitet, giftige alger og mindre bundvegetation.

Metoden, der er anvendt i forhold til potentielle konflikter mellem fiskeri på den ene side og ålegræs og makroalger på den anden side, er følgende: Der foretages screening for områder, hvor der er overlap mellem fiskeri og **potentielle** ålegræshabitater. Fiskeri bestemmes ud fra VMS data (hastighed 2-4 knob). Ålegræshabitater bestemmes ud fra: Målte (og ekstrapolerede) ålegræs-dybdegrænser og modellerede ålegræshabitater (lys, eksponering, mm).

Resultaterne viser, at:

- Der er fiskeri på lavt (< 10 m) vand i 45 vandområder
- I 10 vandområder er der overlap mellem fiskeri og nuværende (pot.) ålegræshabitater
- Det påvirkede areal er så lille, at fiskeri ikke vurderes at kunne påvirke tilstandsvurderingen for ålegræsdybdegrænsen.

Man har med områdespecifikke modeller et grundlag for en differentieret planlægning for 93 % af vandområdearealet.

Der er nedsat en netværksgruppe om 'alternative' marine virkemidler til reduktion af næringsstoffer, som afleverer rapport i december 2015.

Henrik Lund, DFPO, bemærkede, om ikke det er de områder, der er drænet, som har det største indsatsbehov.

Karen Timmerman, AU, svarede, at problemerne typisk er der, hvor der er intensiv landbrugsproduktion beliggende ud til følsomme vandområder.

Henning Mørk Jørgensen, DN, spurgte, hvilke fartøjer der var inkluderet i undersøgelsen?

Karen Timmerman, AU, svarede, at Limfjorden ikke er med, grundet 12 meter grænsen for fartøjer. Størstedelen af fartøjerne i Limfjorden er under 12 meter og de indgår ikke i data (men har monteret Black Box).

Viggo Kjølhede, FME bemærkede, at man skal tænke på landbrugets bidrag.

Karen Timmerman, AU bemærkede, at der er en sammenhæng mellem de meget eutrofierede områder og hvor der fiskes meget. Dette skyldes, at muslinger er, hvor der er meget føde, og de kommer pga. af de mange alger.

Karen Timmerman, AU oplyste, at der er kørt en særskilt øvelse for fartøjer på Limfjorden, og Dansk Skaldyrcenter har beregnet tracks. Der kan heller ikke her dokumenteres en effekt på ålegræs og dets udbredelse.

Lars Brinch Thygesen, DSF bemærkede, at ved møder i Naturstyrelsen siger landbruget, at det ikke er landbruget, men fiskeriet, som er skyld i ålegræssets tilstand.

Karen Timmerman, AU oplyste, at det er NST, som har bestilt denne undersøgelse for at belyse fiskeriet påvirkning..

Karen Timmerman, AU oplyste, at man ikke har undersøgt resuspension.

Anja Boye, NAER understregede, at NaturErhvervstyrelsen sikrer, at den eksisterende viden om ålegræs tages med ind i forvaltningen – og at NST og NAER har samme holdning til fiskeri og ålegræs, herunder ift. landbrug. NST bekræftede dette.

Pernille Nielsen, DTU Aqua bemærkede, at der for at tage hensyn til resuspension er tilføjet en 300 meter bufferzone om kasser i konsekvensvurderingen

Bo Kjeldgård, Centralforeningen bemærkede, at hovedårsag til at sediment hvirvles op er vejret, ikke resuspension i forbindelse med fiskeri.

A. Første fase af flerårige konsekvensvurderinger v/ DTU Aqua

Den første fase af de flerårige konsekvensvurderinger består i en "moderkonsekvensvurdering", som følges op af årlige, supplerende korte notater omfattende udvalgte data. Konceptet vil indtil videre udelukkende finde anvendelse i Limfjorden, hvor der er omfattende datasæt fra flere år.

Inden mødet havde deltagerne modtaget et "road map for flerårige konsekvensvurderinger" med beskrivelse af konceptet, og hvilke emner, som vil blive belyst via kortere notater.

Pernille Nielsen, DTU Aqua fremlagde konceptet for flerårige konsekvensvurderinger:

Baggrund;

- Erhvervet har længe ønsket at få en længere tidshorisont på planlægning af fiskeriet
- I Muslingepolitikken er flerårige licenser en af målsætningerne
- Der er for nogle af Natura 2000 områderne indsamlet et meget omfattende datagrundlag, som gør det faglige grundlag for konsekvensvurderingerne meget solidt
- Vedligeholdelse af datagrundlaget er forbundet med betydelige omkostninger

I dag gennemføres konsekvensvurderinger for Løgstør Bredning, Lovns Bredning og Lillebælt hvert år og indeholder bestandsopgørelse af blåmuslinger (og søstjerner), video-monitoring af

ålegræs og makroalger (på mange transekter), indsamling og analyse af data fra de nationale miljøovervågningsprogrammer, analyse af beskyttede arter (herunder fugle), påvirket areal og kumulativ effekt (Blackbox data). Konsekvensvurderingen sammenfattes i en (lang) rapport.

Der er nu muligheder for at give en rådgivning, som strækker sig lidt længere i tid samtidig med at andre forhold i stedet vil kunne blive undersøgt og fiskeriets påvirkninger herpå belyst.

Forslag til ny model

- For Lovns Bredning, Løgstør Bredning og Nissum Bredning indføres der konsekvensvurderinger med en varighed af 3 år
- I disse områder suppleres der årligt med opdatering af udvalgte parametre så som: skrabende redskabers arealpåvirkning, bestanden af blåmuslinger/østers, fødegrundlag for fugle og landinger af sten
- Konsekvensvurderingerne for Lovns og Løgstør for 2014/15 er udgangspunktet for modellen og for sæsonen 2015/16 fremstilles kun et supplerende notat
- For Nissum Bredning vil næste konsekvensvurdering (2015/2016 sæsonen) være første konsekvensvurdering i et 3-årigt forløb
- I Lillebælt foretages der konsekvensvurdering årligt, da der ikke foreligger et udbygget datagrundlag
- I "nye områder" som fx Horsens Fjord foretages der konsekvensvurdering årligt indtil der foreligger et forsvarligt datagrundlag

For monitoring af ålegræs gælder at bede er stabile over tid, og ud fra et biologisk perspektiv vil det være tiltrækkeligt med færre faste transekter/ikke hvert år, evt. i kombination med modellering. For monitoring af makroalger gælder, at forekomster på stenrev er stabile over tid, hvorfor det biologisk set vil være forsvarligt at årligt at måle på færre faste transekter/ikke hvert år. Hvert 3. år vil samtlige transekter blive undersøgt.

Bestanden af blåmuslinger estimeres årligt for hele Limfjorden af historiske årsager. De kumulative effekter som følge af blåmuslingefiskeri kan bestemmes ud fra Black Box-data. DTU Aqua skal fortsat årligt estimere bestandene, evt. kun i Natura 2000 hvert år fremfor hele Limfjorden.

Søstjerne bestandsestimat kan fastsættes ud fra Black Box data. Ligeså kumulative effekter.

Karen Timmermand spurgte, hvordan Black Box kunne anvendes ift. kumulative effekter.

Pernille Nielsen oplyste, at man med Black Box ved hvilken type fiskeri, der er foretaget. Man kan fx sige, at søstjerne fiskeri må påvirke 5 % i en fiskerisæson, og hvis dette nås ophører søstjernefiskeriet. Dette kræver, at Black Box data oparbejdes og analyseres fx månedsvis.

Henning Mørk Jørgensen, Danmarks Naturfredningsforening spurgte, hvordan man tager hensyn til iltsvind, når man fastsætter kvoten.

Pernille Nielsen svarede, at der i år skal udføres fuld bestandsvurdering grundet det store iltsvind i 2014. DTU Aqua tager hensyn til skiftende forhold, som fx stort iltsvind, hvorfor en fuld bestandsvurdering kan forekomme i perioden mellem to "moderkonsekvensvurderinger", hvis der er biologiske forhold, der taler for dette.

Henrik S Lund, DFPO spurgte, hvordan man tager hensyn til reduceret fødebehov til fugle når fugletallene revideres.

Pernille Nielsen bemærkede hertil, at nye måletal vil indgå, når disse er gældende.

Anja Boye nævnte, at kvoten også skal fastsættes pga. af selve blåmuslingebestanden, da denne er en del af udpegningsgrundlaget.

Bo Husted Kjeldgaard, Centralforeningen bemærkede, at fiskerne ikke ønsker at tage den sidste blåmusling i land og at de gør meget for at pleje bestanden.

Søren P. Jensen, NAER bemærkede, at forholdene vedr. opretholdelse af MSC certificeringen skal undersøges ift. om det fremadrettet er nødvendigt med bestandsvurdering for hele Limfjorden.

Søren Mattesen, Fiskeindustriens Arbejdsgiverforening bemærkede, at det også er vigtigt at kende bestandens størrelse, for at vide hvor meget fiskeri der skal ansøges om.

Viggo Kjølhede, FME spurgte, hvornår ligger der foreligger en rapport om søstjerne-voddets påvirkning? (skal belyse om søstjernevod har samme påvirkning som muslingeskraberen).

Pernille Nielsen oplyste, at rapporten ikke er klar endnu.

Bo Husted Kjeldgaard, Centralforeningen, spurgte, hvordan man følger yngelnedslag ift. iltsvind?

Pernille Nielsen, DTU Aqua, oplyste, at DTU Aqua følger det året efter.

Henning Mørk Jørgensen, DN, bemærkede i forhold til de flerårige konsekvensvurderinger, at man uden fuld monitoring bør tage forsigtighedsprincippet i anvendelse, hvis der er en tilbagegang i udbredelsen af ålegræs - hvordan vil DTU reagere på et notat, der viser tilbagegang baseret på begrænset monitoring? Der bør være tale om en konservativ tilgang med fastholdelse af en restriktiv dybdegrænse i den situation. For makroalgerne er en kortlægning af stenforekomsterne i fuld dybde det væsentligste mhp beskyttelse.

Pernille Nielsen bemærkede hertil, at DTU Aqua vil være meget forsigtige, idet der er nul tolerance for påvirkning af ålegræs.

Henning Mørk Jørgensen, DN spurgte til overvågning af stenrev i Natura 2000 områder i Limfjorden.

Marie Louise Krawazck, Naturstyrelsen, oplyste, at der er lavet en delvis kortlægning af stenrev i Natura 2000 områder tilbage i 2012.

Jens Kjerulf Petersen, DTU Aqua, oplyste at DTU Aqua for Lovns og Løgstør Bredninger har fortaget meget omfattende kortlægning for sten.

Henning Mørk Jørgensen, DN, spurgte om kortlægningen er sammenlignelig med Naturstyrelsens?

Jens Kjerulf Petersen, DTU Aqua svarede, at det er muligt, men endnu ikke undersøgt.

Anja Boye oplyste at, NAER har modtaget 2012 kortlægningen fra Naturstyrelsen. Der er nu en proces i gang, hvor der skal lægges kasser om stenrev i Lillebælt.

Janne Palomino Dalby, NAER, bemærkede, at det ikke handler om at slække på kvaliteten af konsekvensvurderingerne, men at vi, fordi vi har så gode basisdata, får mulighed for nogle mere målrettede undersøgelser.

Anja Boye kommenterede, at det handler om at målrette konsekvensvurderinger. Man vil også se på hvordan GPS data kan bruges, også i forhold til 2. fase, og hvordan man kan få dette ind i forvaltningen. NaturErhvervstyrelsen vil gerne høre udvalgets bemærkninger til de flerårige konsekvensvurderinger, også i forhold til EHFF projekter og kommende ansøgningsrunder.

B. Anden fase af flerårige konsekvensvurderinger v/ DTU Aqua

I anden fase vil man benytte teknisk udstyr (Black Box data) til også at føde ind i bestandsvurderingerne.

C. Prioritering af indsatser – hvad finder udvalget er vigtige indsatsområder? v/ NaturErhvervstyrelsen

Ved at overgå til flerårige konsekvensvurderinger frigives der nogle ressourcer. Det er nødvendigt at prioritere disse ressourcer.

Udvalget inddeltes i 2 grupper, hvor disse spørgsmål blev diskuteret

- Hvad finder gruppen er de vigtigste indsatser?
- Hvordan vil gruppen prioritere disse? Og hvorfor?

Grupperne blev bedt om, at pege på indsatsområder, som kunne være interessante at prioritere i forbindelse med, at der ved flerårige konsekvensvurderinger "frigives" midler, som kan benyttes til at belyse nye områder af relevans for muslingefiskeri i Natura 2000 områder.

Gruppe 1

Der blev nedsat en gruppe med de tilstedeværende NGO'er: Danmarks Sportsfiskerforbund og Danmarks Naturfredningsforening, AU, DTU Aqua og NAER

Gruppen fandt, at følgende kunne være interessante fokusområder:

- Et projekt om resuspension (Betydning for lysforhold), herunder at resuspenderet materiale afsættes og forbliver (skygger) i længere tid på bundens planter.
- Bundsubstratets betydning for muslingernes settle-succes. Dokumentation for at muslingerne settler hvor der fiskes. Der er dogme om at hård bund er et krav for at der kan settle muslinger. Der er angiveligt erfaringer, der viser det ikke er tilfældet
- Pulje-størrelsen af næringsalte i fjordbunden i bredningerne. Det er en ukendt faktor, der har betydning for, hvor hurtigt fjordmiljøet kan forventes at regenerere.
- Hård bund. Transektundersøgelse fra DTU Aqua/ DSC køres sammen med eksisterende kortlægning.

Henrik S. Lund, DFPO bemærkede vedr. resuspension, at man har begrænset antallet af fartøjer, som må fiske i samme område på samme tid for at tage hånd om dette. Man er nede på 25 fartøjer med licens og der er max femten fartøjer om dagen og normalt ikke mere end tolv.

Gruppe 2

Den anden gruppe blev sammensat af de tilstedeværende repræsentanter for erhvervet (DFPO, Bælternes Fiskeriforening, Danish Seafood Association, Foreningen Muslingerhvervet,

Centralforeningen og Fiskeindustriens Arbejdsgiverforening). NAER og DTU Aqua deltog også i denne gruppe.

Gruppen fandt at følgende kunne være interessante fokusområder:

- Angivelse af positive effekter af fiskeri efter søstjerne og blåmuslinger. Gruppen fandt, at der generelt var for meget fokus på de negative effekter.
- Vigtigt at kunne fiske ind til 2 meter dybdegrænsen i Lovns Bredning: Hvad skal der til for at dette kan lade sig gøre?
- Et virkemiddelkatalog i forhold til iltsvind. Effekten af flytning af muslinger eller lign.?

Videre proces

NaturErhvervstyrelsen takkede for bidrag og bemærkninger. Styrelsen vil nu samle bidragene sammen og melde tilbage om, hvordan vi ser konceptet med flerårige konsekvensvurderinger for Limfjorden implementeret på den kort og mellem lange bane.

3. Monitoring/genudlægning af sten – opfisket i forbindelse med muslingefiskeri. v/ NaturErhvervstyrelsen (Søren)

Søren P. Jensen, NaturErhvervstyrelsen præsenterede de aftaler, som blev indgået på møde i Taulov mellem erhvervet, industrien og NaturErhvervstyrelsen om landinger af sten i muslingefiskeriet i Lillebælt:

- Oplysninger om landinger af sten skal indeholde den samlede mængde landet sten med angivelse af datoer og fartøjsnummer/ ID for landingerne (skema eftersendes/ andre formater må også gerne anvendes)
- Industrien indsender for område 76 hver anden uge (lige uger) oplysninger om landinger af sten til flg. email: muslingefiskeri@naturerhverv.dk
- NAER fremsender opgørelse af landinger af sten til industrien, DFPO og Bælternes Fiskeriforening kvartalsvis
- Genudlægning af sten skal ske målrettet inden for selve Natura 2000 området og ikke nødvendigvis præcist, hvor de er landet
- Da mængden af sten landet ifm. muslingefiskeriet varierer mellem år – skal der tages stilling til, hvilke mængder det giver mening, at genudlægge – men som udgangspunkt skal alle sten/ samme mængde tilbage i Natura 2000 området
- Egnede områder til genudlægning drøfter NAER med NST og DTU Aqua – hvorefter der kan ske en nærmere drøftelse med erhvervet og industrien om det praktiske ift. selve genudlægningen. Industrien/ erhvervet har bemærket, at genudlægningen bør ske i områder med lavere vand og hvor fiskeri ikke er tilladt.
- Det er ikke nødvendigvis de samme sten, men en tilsvarende mængde der skal genudlægges, og der skal koordineres med det igangværende arbejde om stenrev.

Anja Boye bemærkede, at vi nu får regelmæssige oplysninger og dermed bedre kan reagere hvis der igen opstår situationer med landinger af sten. Vi har nu fået det formaliseret med erhvervet og industrien. Vi kan drøfte fremdrift i udvalget på mødet i august eller til februar

om, hvad vi gør med stenene. En videre drøftelse afhænger også af, om der fortsat opfiskes mange sten.

4. Forslag om at ændre de nuværende regler om begrænsning på fartøjsstørrelse i Limfjorden.

NaturErhvervstyrelsen har ikke forholdt sig til det fremsendte forslag, men det er et emne, som ligger erhvervet meget på sinde, hvorfor forlaget var taget med her i dag.

Ole Lundberg Larsen, Danmarks Fiskeriforening PO præsenterede forslaget.

Erhvervet ønsker, at der skal kunne fiskes med fartøjer med op til følgende mål: 16 meter, dybde, 1,5 til 2,5 meter, bredde op til 6 meter, uændret motorkraft fra 1. januar 2016.

Med den nye regulering giver det mulighed:

- for at være mere fleksibel i fiskeriet,
- mere bæredygtigt fiskeri,
- reduceret brændstofforbrug,
- færre fangstrejser,
- bedre styrehastighed,
- Forbedret arbejdsmiljø.

Hvis forslaget implementeres vil der være en mindre belastning af fjorden, da der bliver færre fangstrejser og færre fartøjer. DFPO bad om udvalgets bemærkninger.

Søren P. Jensen, NaturErhvervstyrelsen spurgte til om der er en sammenhængen ift. antallet af licenser.

Ole Lundberg, DFPO svarede, at der ikke er tænkt på at ændre reglerne. I og med, at der findes puljeordningen, kan man fiske for hinanden. Det er et udtryk for tilpasning til puljeordningen.

Anja Boye bemærkede, at NaturErhvervstyrelsen ikke har taget stilling og at forslaget kræver, at der udarbejdes en ændringsbekendtgørelse. NaturErhvervstyrelsen vil ikke ændre på antallet af licenser pr. båd.

Søren Mattesen, Fiskerindustriens Arbejdsgiverforening, udtrykte opbakning til forslaget - det er rationelt at samle fiskeriet.

Anja Boye bemærkede, at det også er en harmonisering ift. til østkysten, med undtagelse af motorkraft.

5. **Evt.**

Næste møde i udvalget er ultimo august, hvor fiskeri efter blåmuslinger og østers på Limfjorden, vil blive drøftet.

Anja Boye orienterede om, at den nye chef i Center for Fiskeri, NaturErhvervstyrelsen er Bjørn Wirlander. Bjørn tiltræder stillingen 1. juni 2015 og kommer fra en stilling som Fødevarechef i FødevareKøbenhavn.

Viggo Kjølhede, FME, orienterede om Søstjerneprojektet, som er finansieret af GUDP midler: Søstjerner renses og sendes til Esbjerg til videre forarbejdning. Der er ligeledes forsøg i gang med en virksomhed i Nykøbing Mors, hvor man også kan udnytte vandet fra systemerne til fjernvarme. Man ønsker at se på mulighederne for at blive i Nykøbing, grundet store transportomkostninger.

Projektet løber i tre år, og det har løbet i et halvt år. Projektet ser lovende ud.

Anja Boye orienterede afslutningsvis om, at der har været afholdt Natura 2000 seminar i St. Malo, Frankrig, hvor der var interesse for den danske forvaltning af muslingefiskeri.